

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 12 grudnia 2023 r., w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w związku z wnioskiem adwokata K. K. - obrońcy radcy prawnego R. N. o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt [...]

postanowił

na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. stwierdzić swoją niewłaściwość i sprawę przekazać Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych jako właściwemu do rozpoznania wniosku adwokata K. K. - obrońcy radcy prawnego R. N. o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt [...]

UZASADNIENIE

Radca prawny R. N. został obwiniony o to, że w okresie od lipca 2016 r. do maja 2017 r. nie dołożył należytej staranności przy świadczeniu usług prawnych na rzecz P. S., co przejawiało się w braku złożenia wniosku o wydanie interpretacji podatkowej, pomimo udzielonego w tym zakresie zlecenia i pełnomocnictwa oraz pomimo udzielanych klientowi zapewnień, co do dopełnienia tej czynności na jego rzecz, tj. o naruszenie art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 3/2014 nadzwyczajnego Krajowego

Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych – dalej powoływana jako u.r.p.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie orzeczeniem z dnia 5 stycznia 2018 r., sygn. akt [...], uznał obwinionego radcę prawnego R. N., winnym tego, że w okresie od 28 lipca 2016 r. do dnia nie później niż 15 maja 2017 r. nie dołożył należytej staranności przy świadczeniu usług prawnych na rzecz P. S., przez to, że w tym okresie nie złożył wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej prawa podatkowego, pomimo udzielonego w tym zakresie zlecenia i pełnomocnictwa oraz pomimo udzielanych klientowi zapewnień, co do dopełnienia tej czynności na jego rzecz, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako naruszenie art. 12 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za ten czyn na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.p. wymierzył mu karę pieniężną w wysokości 5 000 zł oraz dodatkowo na podstawie art. 65 ust. 2a u.r.p. zakaz patronatu na okres dwóch lat; zasądzone od obwinionego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 2 000 zł.

Orzeczenie to zaskarżył adwokat P. K. - obrońca obwinionego radcy prawnego R. N., który wniósł odwołanie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze, zarzucił orzeczenie rażąco niewspółmiernie surowej kary dyscyplinarnej w postaci kary pieniężnej w wysokości 5 000 zł oraz zakazu patronatu na okres dwóch lat, która to kara przekracza społeczną szkodliwość przypisanego obwinionemu deliktu dyscyplinarnego, w tym zwłaszcza brak dotkliwych następstw działania obwinionego oraz przekracza stopień winy obwinionego, na której miarkowanie powinno wpływać działanie w zaufaniu do podległego obwinionemu pracownika A. K. i przekazywanych przez nią informacji, oraz przy wymiarze której Okręgowy Sąd Dyscyplinarny co prawda uwzględnił występujące w sprawie okoliczności łagodzące odpowiedzialność karną, takie jak dotychczasową niekaralność obwinionego, gotowość zrekompensowania powstałego uchybienia pokrzywdzonemu, jak również podjęcie i wdrożenie przez obwinionego środków mających zapobiec powstaniu w przyszłości podobnych do zaistniałej w niniejszej sprawie sytuacji, ale okolicznościom tym nie nadał właściwego znaczenia, co w konsekwencji doprowadziło do orzeczenia rażąco surowej kary, nieznajdującej

uzasadnienia w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy. Podnosząc te zarzuty wniósł o zmianę przedmiotowego orzeczenia w zaskarżonej części poprzez wymierzenie obwinionemu kary upomnienia. Ponadto wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z umowy zlecenia z dnia 30 grudnia 2016 r. zawartej pomiędzy kancelarią P. sp.k., a A. K. oraz umowy o pracę z dnia 30 grudnia 2016 r. zawartej pomiędzy ww. Kancelarią, a A. K., na okoliczność spoczywających na A. K. obowiązków dołożenia należytej staranności w prowadzeniu spraw obwinionego oraz dbałości o jego interesy, które usprawiedliwiały działanie obwinionego w zaufaniu do przekazywanych mu przez A. K. informacji, w tym dotyczących sprawy stanowiącej przedmiot niniejszego postępowania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, orzeczeniem z 26 czerwca 2018 r., sygn. akt [...], zmienił zaskarżone orzeczenie w punkcie 1 w ten sposób, że wymierzył obwinionemu radcy prawnemu R. N. karę nagany oraz dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas jednego roku, w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy; zasądził od obwinionego koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej wysokości 1 000 zł płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Od powyższego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych kasację złożył adwokat P. K. - obrońca obwinionego, w której zaskarżył orzeczenie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i zarzucił orzeczenie rażąco niewspółmiernie surowej kary dyscyplinarnej w postaci nagany oraz zakazu patronatu na okres jednego roku, która to kara przekracza społeczną szkodliwość przypisanego obwinionemu deliktu dyscyplinarnego, w tym zwłaszcza brak dotkliwych następstw działania obwinionego oraz przekracza stopień winy obwinionego, na której miarkowanie powinno wpływać działanie w zaufaniu do podległego obwinionemu pracownika A. K. i przekazywanych przez nią informacji, oraz przy wymiarze której Wyższy Sąd Dyscyplinarny oparł się na błędnym ustaleniu, że A. K. pozostawała zatrudniona w Kancelarii obwinionego już od października 2016 r., i już od tego momentu była odpowiedzialna za realizację zlecenia przyjętego od pokrzywdzonego, jak również przy wymiarze której to kary Wyższy Sąd Dyscyplinarny co prawda uwzględnił występujące w sprawie

okoliczności łagodzące odpowiedzialność dyscyplinarną, takie jak dotychczasową niekaralność obwinionego, gotowość zrekompensowania powstałego uchybienia pokrzywdzonemu, jak również podjęcie i wdrożenie przez obwinionego środków mających zapobiec powstaniu w przyszłości podobnych do zaistniałej w niniejszej sprawie sytuacji, ale okolicznościom tym nie nadał właściwego znaczenia, co w konsekwencji doprowadziło do orzeczenia rażąco surowej kary, nieznajdującej uzasadnienia w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy. Podnosząc te zarzuty wniósł o zmianę przedmiotowego orzeczenia w zaskarżonej części poprzez wymierzenie obwinionemu kary upomnienia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania. Ponadto wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z umowy zlecenia z dnia 4 października 2016 r. zawartej pomiędzy kancelarią P. [...] sp.k., a A. K. oraz umowy o pracę z dnia 4 października 2016 r. zawartej pomiędzy ww. Kancelarią, a A. K., na okoliczność, że wbrew twierdzeniu Wyższego Sądu Dyscyplinarnego A. K. pozostawała zatrudniona w Kancelarii obwinionego od października 2016 r. i już od tego momentu była zobowiązana do dołożenia należytej staranności w prowadzeniu spraw obwinionego oraz dbałości o jego interesy, co usprawiedliwiałoby działanie obwinionego w zaufaniu do przekazywanych mu przez A. K. informacji, w tym dotyczących sprawy stanowiącej przedmiot niniejszego postępowania. Sąd Najwyższy kasację tę oddalił.

W dniu 17 marca 2023 r. adwokat K. K. - obrońca radcy prawnego R. N., skierował do Sądu Najwyższego wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt [...]. Wniósł też o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka P. S. na okoliczności objęte wnioskiem o wznowienie postępowania oraz dowodu z dokumentu w postaci oświadczenia P. S. z dnia 25 listopada 2022 r. na okoliczność przedstawienia, iż nie pozostaje on w konflikcie z radcą prawnym R. N. oraz że darzy go zaufaniem. Obrońca w konkluzji wniósł o uchylenie przedmiotowego orzeczenia i przekazanie sprawy Okręgowemu Sądowi

Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Sprawę z wniosku adwokata K. K. - obrońcy radcy prawnego R. N., o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt [...], należało przekazać do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych jako właściwemu rzeczowo do rozpoznania tego wniosku.

Tytułem wstępu, dla uporządkowania argumentacji, zasadnym w pierwszym rzędzie będzie odniesienie się do pojęcia „sprawy,” które interpretowane przy uwzględnieniu treści art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, oznacza sprawę w zakresie głównego przedmiotu postępowania, a także kwestii incydentalnej, która związana jest z możliwą ingerencją w sferę podstawowych praw i wolności człowieka zagwarantowanych uregulowaniami ustawy zasadniczej. Rozpoznawanie kasacji przez Sąd Najwyższy nie jest rozpoznaniem sprawy, o jakiej mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a więc nie jest rozstrzygnięciem w przedmiocie głównego przedmiotu procesu karnego. Ustawodawca w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym użył pojęcia „sprawy dyscyplinarne” jednocześnie wskazując na właściwość funkcjonalną w tym zakresie Sądu Najwyższego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. Należą do nich sprawy dyscyplinarne: sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych, sędziów sądów wojskowych oraz asesorów sądowych, a także prokuratorów i asesorów prokuratury. Sąd Najwyższy rozpoznaje te sprawy jako Sąd I i II instancji. W pozostałym zakresie Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawy dyscyplinarne innych zawodów, wymienionych w art. 27a § 1 pkt 1 lit. b) ustawy o Sądzie Najwyższym, na zasadach określonych w ustawach wyliczonych w tym przepisie.

Jeśli chodzi o wznowienie postępowania dyscyplinarnego to należy wyróżnić trzy sytuacje. W pierwszej kolejności, to kiedy ustawa zawierająca przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej przewiduje wprost możliwość wznowienia postępowania. Następnie, kiedy taka ustawa nie przewiduje wprost możliwości wznowienia postępowania dyscyplinarnego, ale odwołuje się do tej instytucji np. w

zakresie przepisów o odszkodowaniu (np. za niesłuszne skazanie). Trzecia natomiast sytuacja, to taka, w której ustawa w ogóle nie przewiduje (ani wprost, ani pośrednio) wznowienia postępowania. Do pierwszej grupy zaliczyć należy: sędziów, prokuratorów, lekarzy, lekarzy dentystów, ratowników medycznych, fizjoterapeutów, rzeczników patentowych. Do drugiej grupy należą: lekarze weterynarii, farmaceuci. Z kolei do trzeciej grupy należą: adwokaci, radcowie prawni oraz notariusze. Instytucja wznowienia postępowania dyscyplinarnego przewidziana jest wprost m.in. w ustawach: z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, czy też w ustawie z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich. W aspekcie wykładni systemowej nie ma żadnego powodu, by twierdzić, że ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest instytucja wznowienia postępowania dyscyplinarnego, nie przysługuje adwokatom, radcom prawnym, czy notariuszom. Tego rodzaju nadzwyczajny tryb zaskarżenia orzeczenia prawomocnie kończącego postępowania dyscyplinarnego w sprawie radcy prawnego może być stosowany w oparciu o odesłanie z przepisu art. 74 ¹ pkt 1 u.r.p., który przecież w sprawach nieuregulowanych odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego (por. W. Koziół, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, 3 wydanie, Warszawa 2023, s. 83 – 89, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., sygn. akt VI KZ 5/12).

W dalszej kolejności należy rozważyć, który z sądów (Sąd Najwyższy czy Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie), jest właściwy rzeczowo do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sprawie radcy prawnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych. Jasnym jest, że podstawą do określenia właściwości muszą być odpowiednio stosowane przepisy art. 544 § 1 i 2 k.p.k. Ustawodawca w art. 544 § 2 k.p.k. wskazał, który sąd jest funkcjonalnie właściwy do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania karnego. Wnioski o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu rejonowego rozpoznaje sąd okręgowy; w kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu okręgowego – sąd apelacyjny. Natomiast jeśli orzeczenie kończące postępowanie

wydał sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy, o wznowieniu postępowania orzeka Sąd Najwyższy. Kluczowe dla prawidłowego ustalenia właściwości sądu wznowieniowego w sprawach karnych jest więc to, które orzeczenie kończy postępowanie w sprawie. Kwestia ta została już dawno rozstrzygnięta w piśmiennictwie i orzecznictwie. Skoro ustawodawca posłużył się zwrotem "postępowanie zakończone orzeczeniem", a nie "postępowanie, w którym sąd orzekał", należy wnioskować, że chodzi o orzeczenie, które zakończyło postępowanie sądowe w sprawie. Nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe orzeczenie Sądu Najwyższego oddalające kasację. Wówczas nie dochodzi bowiem do wzruszenia prawomocnego orzeczenia, które zaskarżono kasacją, a które to postępowanie w sprawie zakończyło (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 lutego 2010 r., sygn. akt IV KO 22/10, z dnia 22 września 2022 r., sygn. akt IV KO 95/22, LEX nr 3488767 oraz D. Świecki, Komentarz do art. 544 kodeksu postępowania karnego, (w:) Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany (red.) Dariusz Świecki, Lex/el 2022). Nie budzi wątpliwości, że wnioski o wznowienie postępowania dyscyplinarnego sędziów rozpoznaje Sąd Najwyższy. Z takim wnioskiem zgodnie z art. 125 u.s.p. i art. 126 u.s.p. mogą wystąpić: ukarany sędzia, a w razie jego śmierci małżonek, krewny w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony, rzecznik dyscyplinarny, Krajowa Rada Sądownictwa, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i Minister Sprawiedliwości. W przypadku spraw dyscyplinarnych prokuratorów z wnioskiem o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, zgodnie z art. 164 p.p., mogą wystąpić: Prokurator Generalny, rzecznik dyscyplinarny oraz ukarany prokurator i to do organu, który wydał decyzję kończącą postępowanie. Z kolei zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, w sprawie wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem okręgowego sądu lekarskiego lub Naczelnego Sądu Lekarskiego orzeka w innym składzie sąd lekarski, który wydał orzeczenie kończące prawomocnie postępowanie.

Przechodząc do uargumentowania zajętego przez Sąd Najwyższy stanowiska w zakresie uznania się niewłaściwym do rozpoznania niniejszego wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, zasadnym będzie odniesienie się najpierw do kwestii właściwości funkcjonalnej Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 27 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie. Wykładnia językowa tegoż przepisu prowadzi do wniosku, iż podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest przede wszystkim rozpoznawanie kasacji od prawomocnych orzeczeń. Powołany przepis jest więc samoistnym przepisem kompetencyjnym określającym wprost właściwość funkcjonalną Sądu Najwyższego tylko do rozpoznawania kasacji. Natomiast środki odwoławcze i inne sprawy Sąd Najwyższy rozpoznaje tylko w wypadkach określonych w ustawie, a więc właściwość funkcjonalna Sądu Najwyższego w tym zakresie musi wynikać wprost i wyraźnie - z innego niż art. 27 k.p.k. - przepisu ustawy. W ujęciu systemowym za taką interpretacją ww. przepisu przemawia odrębność ustrojowa, funkcjonalna i strukturalna Sądu Najwyższego, wynikająca z przepisów Konstytucji RP, jak i przepisów ustaw o charakterze ustrojowym. Zadania, ustrój i struktura Sądu Najwyższego określone zostały w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zaś sądów powszechnych w u.s.p. Zgodnie z art. 177 Konstytucji RP, to sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów. Właściwości tej, w tym właściwości Sądu Najwyższego do orzekania w konkretnych sprawach, nie można domniemywać, ani konstruować na zasadzie rozumowania *per analogiam*, byłaby to bowiem ingerencja w konstytucyjnie zagwarantowane dominium sądów powszechnych, które stanowią odrębną od Sądu Najwyższego strukturę sądownictwa, podobnie jak sądy administracyjne czy wojskowe. W żadnym wypadku więc nie można traktować w sensie strukturalnym Sądu Najwyższego jako sądu "instancyjnie wyższego", w stosunku do jakiegokolwiek z sądów należących do struktury sądownictwa powszechnego (co nie wyklucza, że w pewnych, wyraźnie określonych ustawowo sytuacjach, Sąd Najwyższy może pełnić taką funkcję). Sąd Najwyższy jest sądem innego rodzaju niż sądy powszechne. Fakt, że zgodnie z art. 183 ust. 1 Konstytucji RP, Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych w zakresie orzekania, nie oznacza, że w ten sposób wprowadzony jest do struktury instancyjnej sądów powszechnych, stanowiąc co do zasady kolejny "sąd wyższy" nad sądem apelacyjnym. W stosunku do Sądu Najwyższego każdy z typów sądów powszechnych (sąd rejonowy, sąd

okręgowy, sąd apelacyjny) pozostaje w tej samej relacji: jest sądem, którego działalność w zakresie orzekania podlega nadzorowi Sądu Najwyższego. Należy nadto podkreślić, że nie jest dopuszczalne swobodne rozszerzanie kompetencji organów o charakterze konstytucyjnym, bez szczególnej podstawy wynikającej z określonych w Konstytucji RP zadań tego organu lub szczególnego zezwolenia ustawodawcy. Także argumenty natury funkcjonalnej przemawiają przeciwko przyjmowaniu kognicji Sądu Najwyższego do rozstrzygania konkretnych spraw ponad zakres jego konstytucyjnych zadań, czy to w drodze interpretacji *per analogiam* lub wykładni rozszerzającej. Trybunał Konstytucyjny nadto trafnie zauważył, że także „z przyczyn pragmatycznych obciążenie Sądu Najwyższego koniecznością weryfikacji decyzji wypadkowych, incydentalnych, zorientowanych sytuacyjnie i różnej wagi, nie jest pożądane” (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r., sygn. akt SK 38/09, OTK-A 2010, Nr 5, poz. 46). W świetle powyższego, nie jest możliwe uznanie Sądu Najwyższego za sąd odwoławczy, w przypadku gdy ustawa tego wyraźnie nie wskazuje.

Poza sporem jest, że przepisy k.p.k. nie przewidują domniemania właściwości Sądu Najwyższego do rozpoznawania wszelkich środków odwoławczych od decyzji podejmowanych przez sądy powszechne, czy to w pierwszej, czy w drugiej instancji, lecz wręcz przeciwnie, do rozpoznania wspomnianych środków odwoławczych wymagają wyraźnej podstawy prawnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., sygn. akt V KZ 66/07, R - OSNKW 2007, poz. 2404). Wielokrotnie Sąd Najwyższy wskazywał, iż skoro zgodnie z art. 27 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie, to tym samym rozpoznawanie przez Sąd Najwyższy środków zaskarżenia, innych niż kasacja, ma charakter wyjątkowy i wymaga wyraźnego przepisu kompetencyjnego (por. np. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt I KZP 8/22, OSNK 2023, z. 1, poz. 2). Chociaż dotyczy to właściwości Sądu Najwyższego w zakresie środków odwoławczych od orzeczeń sądów powszechnych, to nie ma przeszkód by nie podzielić tego stanowiska co do procesowych relacji Sąd Najwyższy, a korporacyjne sądy dyscyplinarne radców prawnych. Nie można przecież domniemywać, że skoro Sąd Najwyższy, zgodnie z

treścią art. 62²–62⁵ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych rozpoznaje nadzwyczajny środek odwoławczy - kasację od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji, to właściwy jest również do rozpoznania innego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest wniosek o wznowienie postępowania. Podstawowym zadaniem Sądu Najwyższego jest przecież rozpoznawanie kasacji, a rozpoznawanie innych środków odwoławczych tylko w wypadkach wyraźnie wskazanych w ustawach. Jak już wyżej wspomniano do takich sytuacji należy m.in. rozpoznawanie wniosków o wznowienie postępowań dotyczących spraw dyscyplinarnych sędziów. Sąd Najwyższy będzie także właściwy do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego co do radców prawnych, adwokatów czy notariuszy, ale jedynie w tych sprawach w których wcześniej, po rozpoznaniu kasacji od orzeczenia odwoławczego sądu dyscyplinarnego, uchylił zaskarżone kasacją orzeczenie oraz poprzedzające je orzeczenie sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji i uniewinnił obwinionego radcę albo umorzył wobec niego postępowanie dyscyplinarne, gdyż wówczas postępowanie dyscyplinarne zakończyło się prawomocnym wyrokiem Sądu Najwyższego (zob. W. Koziulewicz: Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, 3 wydanie, Warszawa 2023, s. 142 -143). Sąd Najwyższy nie jest „sądem wyższym” nad Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Krajowej Izby Radców Prawnych, czy też sądem trzeciej instancji. Podzielenie zatem tezy o właściwości Sądu Najwyższego w zakresie rozpoznawania wniosków o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych musiałoby zakładać stosowanie wprost regulacji k.p.k., o wznowieniu postępowania, co nie jest przecież możliwe, gdyż właściwość Sądu Najwyższego, nie będącego przecież sądem dyscyplinarnym radców prawnych, została w obszarze postępowania dyscyplinarnego radców prawnych określona w sposób pozytywny przez ustawodawcę (rozpoznawanie kasacji). Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 27 lutego 2013 r., sygn. akt I KZP 26/12, OSNKW 2013, z. 4, poz. 27, dopuścił sprawowanie przez Sąd Najwyższy kontroli instancyjnej nad postanowieniami i zarządzeniami zapadającymi w tzw. postępowaniu okołokasacyjnym, które zamykają drogę do wniesienia kasacji, gdyż jest to

niezbędnym instrumentem dla należytego wykonywania kontroli judykacyjnej nad sądami powszechnymi, co z kolei jest podstawowym konstytucyjnym zadaniem Sądu Najwyższego. Dostrzega się rozbieżność w orzecznictwie Sądu Najwyższego co do określenia sądu właściwego do rozpoznania wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem wyższego sądu dyscyplinarnego w sprawach adwokatów, radców prawnych i notariuszy. Przykładowo, Sąd Najwyższy rozpoznał wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego dotyczącego adwokata w sprawie o sygn. akt SDI 25/06 i wydał postanowienie w dniu 30 listopada 2006 r. oddalające wniosek. Został też rozpoznany wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sprawie radcy prawnego pod sygn. akt SDI 42/16. W sprawie tej, Sąd Najwyższy wydał wyrok, na mocy którego wznowił postępowanie zakończone orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych, uchylił orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych oraz utrzymane nim w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 64 ust. 1 i art. 74¹ pkt 1 u.r.p. postępowanie dyscyplinarne umorzył, zaś kosztami postępowania obciążył Krajową Izbę Radców Prawnych (OSNKW 2017, z. 4, poz. 24). Sąd Najwyższy rozpoznał też wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego dotyczącego notariusza w sprawie o sygn. akt SDI 18/06 i postanowieniem z dnia 27 września 2006 r. oddalił ten wniosek. Z kolei Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury rozpoznał wnioski o wznowienie postępowania w sprawach dyscyplinarnych dotyczących adwokatów: WSD 110/12, WSD 2/13, WSD 18/13, WSD 93/13, WSD 73/14, WSD 67/15, WSD 124/15, WSD 132/15 oraz WSD 124/16. Natomiast postanowieniem z dnia 29 listopada 2023 r., sygn. akt II ZSG 3/23, Sąd Najwyższy stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę w kwestii wznowienia z urzędu postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, na podstawie art. 35 § 1 k.p.k., przekazał Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Adwokatury.

Mając zatem na uwadze ustanowienie w Konstytucji RP wyraźnej kompetencji Sądu Najwyższego do orzekania, doprecyzowanej ustawami (por. art.

183 ust. 1 Konstytucji RP, art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, art. 27 k.p.k.), brak domniemania właściwości Sądu Najwyższego, jak też brak możliwości ustanowienia właściwości Sądu Najwyższego w przedmiocie wznowienia postępowania dyscyplinarnego w sprawach radców prawnych w drodze odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k., a także charakter postępowania dyscyplinarnego (przedmiot, etapy postępowania, struktura organów), jak też, co jest niezmiernie istotne, respektowanie pozycji ustrojowej samorządu zawodowego radców prawnych, który sprawuje pieczę nad należyтым wykonywaniem tego zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony (por. art. 17 ust. 1 Konstytucji RP), Sąd Najwyższy rozstrzygnął, jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]